

Homo-acceptatie in het betaald mannenvoetbal

Rens Cremers
Agnes Elling

mulier instituut

Homo-acceptatie in het betaald mannenvoetbal

Een onderzoek in opdracht van de Alliantie Gelijkspelen 4.0

Rens Cremers
Agnes Elling

© Mulier Instituut
Utrecht, 2021

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1. <u>Inleiding</u>	4
2. <u>Resultaten</u>	8
2.1 <u>Voetbalcultuur</u>	9
2.2 <u>Kennen, attitudes & acceptatie</u>	10
2.3 <u>Grappen & sanctioneren</u>	13
2.4 <u>Belemmeringen & maatregelen</u>	15
3. <u>Conclusie & aanbevelingen</u>	20
<u>Referenties</u>	22
<u>Bijlage tabellen vragenlijsten 2014 en 2021</u>	23

1. Inleiding

Aanleiding, uitgangspunten en doelstelling

De Alliantie Gelijkspelen - een netwerkorganisatie van verschillende partijen, waaronder NOC*NSF en de John Blankenstein Foundation (JBF) - voert sinds 2008 beleidsprogramma's uit in opdracht van de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OC&W) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Deze programma's zijn gericht op LHBT-acceptatie in de sportwereld en in de georganiseerde wedstrijdsport in het bijzonder. Vanuit het lopende beleidsprogramma Alliantie Gelijkspelen 4.0 (2018-2021) heeft de JBF als penvoerder samen met de Vereniging van Contractspelers (VVCS) het Mulier Instituut gevraagd ondersteunend onderzoek te verrichten. In deze rapportage volgen de resultaten van de deelstudie naar de acceptatie van homoseksualiteit in het betaald mannenvoetbal.

Voetbal is al jarenlang volkssport nummer één onder jongens en mannen van allerlei rangen en standen en een grote etnische diversiteit, van recreantenverenigingen tot profclubs. Tegelijkertijd kenmerkt voetbal zich door relatief zichtbare mechanismen van sociale in- en uitsluiting, zoals een late en langzame acceptatie van het vrouwenvoetbal (1971) en homonegatieve, racistische en antisemitische uitingen en spreekwoorden in het (betaald) voetbal. Met name binnen het (betaald) mannenvoetbal lijkt homoseksualiteit nog niet volledig geaccepteerd. Anders dan in het (top)vrouwenvoetbal, dat in verhouding een kortere geschiedenis en kleinere omvang kent, zijn er binnen het betaald mannenvoetbal geen openlijk homoseksuele spelers actief geweest.

Uit eerdere studies is gebleken dat, net als de Nederlandse bevolking als geheel, ook sporters over het algemeen niet afwijzend staan tegenover homoseksualiteit (zie Cremers & Elling, 2020a; Hoeijmakers & Elling, 2018). Ook de meeste mannelijke teamsporters, inclusief voetballers, gaven aan geen problemen te hebben met homo- en biseksuele medesporters.

Internationale literatuur wijst eveneens op een minder afwijzende houding tegenover homoseksualiteit onder mannelijke teamsporters en een ontwikkeling naar een meer 'inclusieve mannelijkheid' (*inclusive masculinity*; Magrath et al., 2020). Tegelijkertijd bleek uit de eerdere studies dat in mannenteamsporten het maken van zowel relatief onschuldige 'homograppen' als meer expliciet homonegatieve uitingen vaker 'genormaliseerd' is. En zeker in mannenteamsporten hebben ook niet kwetsend bedoelde homogereleerde grappen en opmerkingen veelal eerder een negatieve dan een positieve associatie (zie ook Elling et al., 2020; MacDonald, 2018; Smits et al., 2021). Zowel meer als minder expliciet negatieve homogereleerde uitingen zijn op te vatten als 'microagressies' (of vormen van 'alledaagse discriminatie') die door homo- en biseksuele personen als kwetsend en/of uitsluitend kunnen worden ervaren (Kaufman et al., 2017; Nadal et al., 2016).

De doelstelling van dit onderzoek is om meer inzicht te krijgen in de mate van homo-acceptatie in een van de vermeend minst homo-inclusieve omgevingen: het betaald mannenvoetbal. Hoe staan mannelijke profvoetballers in Nederland tegenover homoseksualiteit in het betaald voetbal, wat staat volgens hen verdere homo-acceptatie in de weg en hoe kan deze eventueel verbeterd worden?

Methode

Mannelijke betaaldvoetballers in Nederland zijn via een online vragenlijst gevraagd naar hun opvattingen over en ervaringen met homo-acceptatie in het betaald voetbal. Deze studie is een vervolg op een eerdere vragenlijst over homo-acceptatie in het betaald voetbal uit 2014, die de JBF in samenwerking met de VVCS uitzette onder betaaldvoetballers (JBF/VVCS, 2014; zie bijlagetabellen B1.1-B1.6 voor de resultaten).

Waar mogelijk worden de resultaten in deze rapportage vergeleken met de bevindingen uit 2014. Dit is echter vaak niet goed mogelijk, omdat de vragenlijsten op veel punten verschillen in formulering en antwoordopties, en omdat de opgenomen vragen ook doorontwikkeld zijn uit studies onder tophockeers (Cremers & Elling, 2020a) en de Nederlandse bevolking, inclusief de subgroep mannelijke amateurvoetballers (Cremers & Elling, 2020b). Waar relevant worden ook vergelijkingen met resultaten uit deze studies gemaakt.

Naast vragen over homo-acceptatie bevatte de vragenlijst enkele vragen over ervaringen met een veilig sportklimaat in het algemeen en specifieke vragen over racisme in het betaald voetbal. Deze integratie van thema's komt voort uit het parallel lopen van monitoringactiviteiten vanuit het Nationaal Sportakkoord (deelakkoorden 'inclusief sporten en bewegen' en 'positieve sportcultuur') en de monitoring van het actieplan tegen racisme en discriminatie in het voetbal, in opdracht van het ministerie van VWS. Gezien de inhoudelijke overlap van de thema's en het vermijden van meerdere bevragingen onder profvoetballers op korte termijn is besloten een gezamenlijke vragenlijst op te stellen. In deze rapportage worden enkel de resultaten over homo-acceptatie gepresenteerd; er volgt nog een rapportage over racisme in het betaald voetbal.

De vragenlijst - een Nederlandstalige en Engelstalige versie - over homo-acceptatie en racisme in het betaald voetbal is in samenwerking met de VVCS uitgezet onder alle mannelijke betaaldvoetbalteams die uitkomen in de Eredivisie of Keuken Kampioen Divisie (KKD). Daarvoor heeft de VVCS alle aanvoerders middels een Whatsappbericht verzocht de vragenlijst digitaal onder alle spelers van het eerste elftal te verspreiden. Vervolgens heeft de JBF de teammanagers van alle betaaldvoetbalclubs verzocht de spelers nog een herinnering te sturen.

Respondentenprofiel

Van alle 1.044 betaaldvoetballers in Nederland (transfermarkt.nl, 2021a,b) heeft 11 procent de vragenlijst ingevuld (n=118; Nederlandstalig n=105; Engelstalig n=13). 8 procent van de spelers heeft de vragenlijst volledig ingevuld (n=86; Nederlandstalig n=78; Engelstalig n=8).

Alle (deels) ingevulde vragenlijsten zijn in de analyse meegenomen. Aangezien niet alle respondenten de vragenlijst hebben afgerond, verschilt het aantal respondenten per vraag. Wanneer uitsplitsingen gemaakt worden naar groepen respondenten (bijvoorbeeld leeftijd, religie), hebben deze gegevens betrekking op de volledig ingevulde vragenlijsten (n=86). Om een inschatting te maken van in welke mate de respondenten representatief zijn voor alle voetballers die actief zijn in de Eredivisie of KKD, is waar mogelijk een vergelijking gemaakt met de cijfers van transfermarkt.nl (2021a,b).

Van de respondenten is 45 procent actief in de Eredivisie en 55 procent in de KKD (zie tabel 1.1). Daarmee zijn beide competities representatief vertegenwoordigd. Bijna twee derde van de respondenten is jonger dan 24 jaar, een vijfde is tussen de 24 en 30 jaar oud en 15 procent is 30 jaar of ouder. Respondenten uit de KKD zijn sterker vertegenwoordigd onder de jongste groep respondenten, wat aansluit bij de relatief lagere gemiddelde leeftijd van KKD-spelers (23 jaar) vergeleken met Eredivisiespelers (25 jaar; transfermarkt.nl, 2021a,b). Desondanks lijken jonge spelers enigszins oververtegenwoordigd.

Twee derde van de respondenten identificeert zich als Nederlands, één op de tien als (Nederlands-)Surinaams, Antilliaans of Marokkaans en één op de vijf heeft een andere etnische achtergrond.

Deze verdeling met betrekking tot etnische zelfidentificatie komt deels overeen met gegevens van Makinde (2021), die tot een vergelijkbaar aandeel 'zichtbare' etnische minderheden kwam in de Eredivisie (37%) en KKD (35%). Spelers met een niet-Nederlandse achtergrond die actief zijn de Eredivisie lijken enigszins ondervertegenwoordigd, aangezien bijna zes op de tien Eredivisierespondenten en ruim zeven op de tien KKD-respondenten zich als Nederlands identificeren.

Onder voetballers met een migratieachtergrond rekenen vier op de tien zich tot een religieuze groepering. Bij de spelers die zich als Nederlands identificeren is dit één op de tien.

Bijna twee derde van de respondenten is middelbaar opgeleid, ruim een kwart - vooral oudere spelers (24+) - is hoogopgeleid (hbo/wo) en één op de tien is laagopgeleid. Hoewel hierover geen specifieke gegevens beschikbaar zijn, gaan we ervan uit dat hogeropgeleide spelers waarschijnlijk enigszins oververtegenwoordigd zijn onder de responsgroep.

Tabel 1.1 Respondentenprofiel (in procenten, n=86)

	Totaal
Competitie	
Eredivisie	45
KKD	55
Wil niet zeggen	1
Leeftijd	
<24 jaar	64
24-30 jaar	19
>30 jaar	15
Wil niet zeggen	2
Religie	
Niet gelovig	70
Christelijk	19
Moslim	5
Overig	1
Wil niet zeggen	6
Etniciteit	
Nederlands	66
Surinaams/Nederlands-Surinaams	7
Antilliaans/Nederlands-Antilliaans	2
Marokkaans/Nederlands-Marokkaans	1
Turks/Nederlands-Turks	-
Overig	20
Wil niet zeggen	3
Opleidingsniveau	
Laag	9
Middelbaar	63
Hoog	28

Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (*verspreiding via aanvoerders*), Mulier Instituut.

2. Resultaten

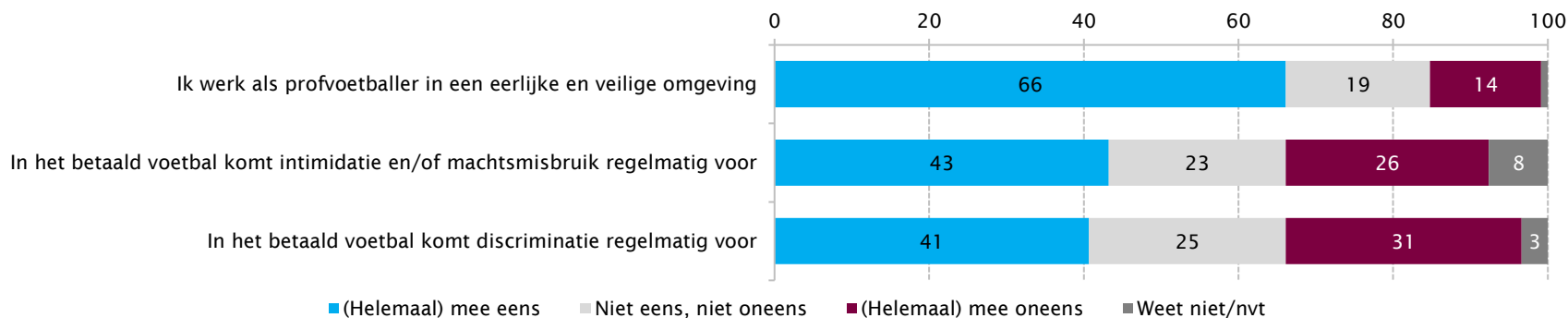
2.1 Voetbalcultuur

(On)veilig klimaat

Twee derde van de respondenten geeft aan de werkomgeving als eerlijk en veilig te ervaren (66%, zie figuur 2.1); één op de zeven spelers (14%) is het oneens met deze stelling. Niettemin geven ook vier op de tien spelers aan dat intimidatie en/of machtsmisbruik regelmatig voorkomen in het betaald voetbal, en een even grote groep benoemt dat racisme regelmatig voorkomt. Vergeleken met topsporters met een topsportstatus van NOC*NSF (Dopheide & Elling, 2020) geven betaaldvoetbalspelers vaker aan dat discriminatie regelmatig voorkomt in hun sport.

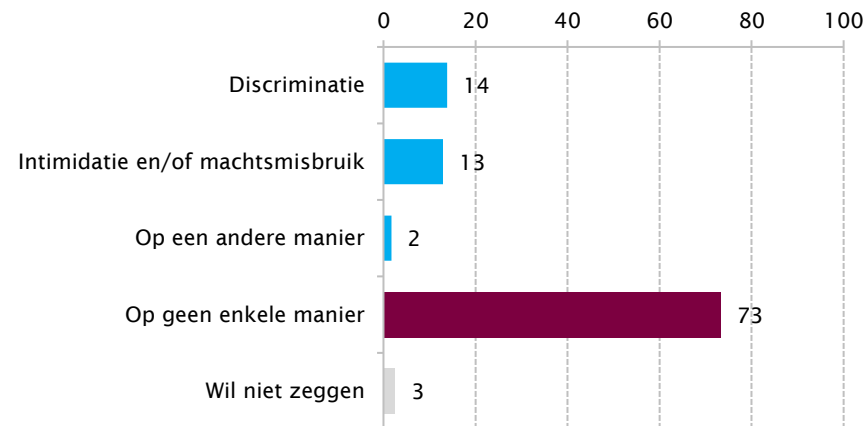
Opmerkelijk is dat een groot deel van spelers die de werkomgeving als eerlijk en veilig ervaart, tegelijkertijd aangeeft dat grensoverschrijdend gedrag regelmatig voorkomt in het betaald voetbal. Een kwart van de spelers heeft persoonlijk te maken gehad met een onveilig klimaat, vooral in de vorm van discriminatie (14%) en/of door intimidatie en/of machtsmisbruik (13%; zie figuur 2.2).

Figuur 2.1 Mate waarin mannelijke betaaldvoetbalspelers het eens zijn met stellingen over onveilige sportcultuur binnen het betaald voetbal (in procenten, n=118)

Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (verspreiding via aanvoerders), Mulier Instituut.

Figuur 2.2 Mate waarin mannelijke betaaldvoetbalspelers persoonlijk te maken hebben gehad met verschillende vormen van een onveilig klimaat (meerdere antwoorden mogelijk; in procenten, n=117)

Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (verspreiding via aanvoerders), Mulier Instituut.

2.2 Kennen, attitudes & acceptatie

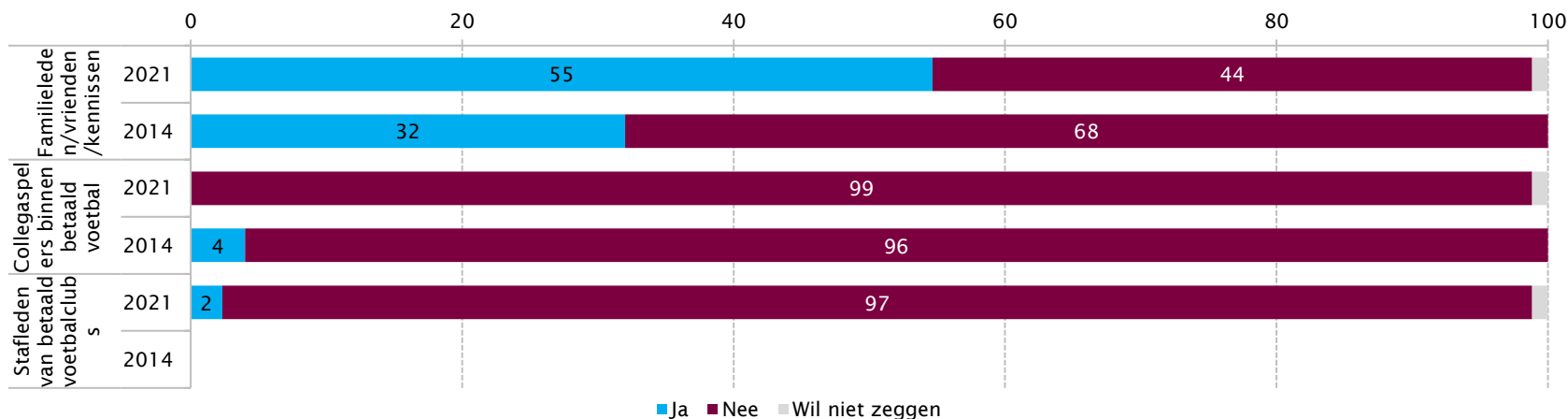
Helpt profvoetballers kent homo's, maar niet binnen het betaald voetbal

Iets meer dan de helft van de respondenten kent een homo- of biseksuele man binnen zijn familie-, vrienden- en/of kennissenkring (55%), een duidelijke stijging ten opzichte van 2014, toen een derde van de spelers aangaf een homoseksuele man te kennen in de privé sfeer (zie figuur 2.3). Geen enkele speler kent een homo- of biseksuele collegaspeler binnen het betaald voetbal; één speler wil dit niet zeggen. Ook kent bijna geen enkele speler een homo- of biseksueel staf lid.

Het aandeel profvoetballers dat een homo- of biseksuele man kent in hun sociale omgeving is vergelijkbaar met het aandeel in de mannelijke Nederlandse bevolking en onder mannelijke amateurvoetballers, maar lager dan bij mannelijke tophockeys, die vrijwel allemaal een homo- of biseksuele man binnen de privé context kennen. Ook kent ongeveer één op de drie tophockeys een homo- of biseksuele collegaspeler en/of een homo- of biseksueel staf lid.

Jongere spelers, lageropgeleide spelers, spelers met een migratieachtergrond en gelovige spelers kennen in verhouding minder vaak een homo- of biseksuele man in hun privé omgeving (zie bijlage 1.7). Zowel sociaal-demografische kenmerken als het al dan niet kennen van homo-/biseksuele personen hangt samen met de mate van homo-acceptatie (Cremers & Elling, 2020b; Kuyper, 2017). Zo zijn hogeropgeleiden gemiddeld positiever over homoseksualiteit dan lageropgeleiden en religieuze personen negatiever dan niet-religieuze personen.

Figuur 2.3 Mate waarin mannelijke betaaldvoetballers een of meerdere homo- of biseksuele mannen kennen, in 2021 en 2014, binnen verschillende sociale contexten (in procenten, n=86)

Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (verspreiding via aanvoeders), Mulier Instituut; Vragenlijst homo-acceptatie in betaald voetbal 2014 (via aanvoeders onder mannelijke profvoetballers in Nederland), JBF/VVCS. Bewerking: Mulier Instituut.
Toelichting: In 2014 bevatte de vragenlijst niet de antwoordmogelijkheid 'wil niet zeggen' en werd niet gevraagd naar het kennen van homo- of biseksuele staf leden.

Veel steun voor speler die uit de kast wil komen

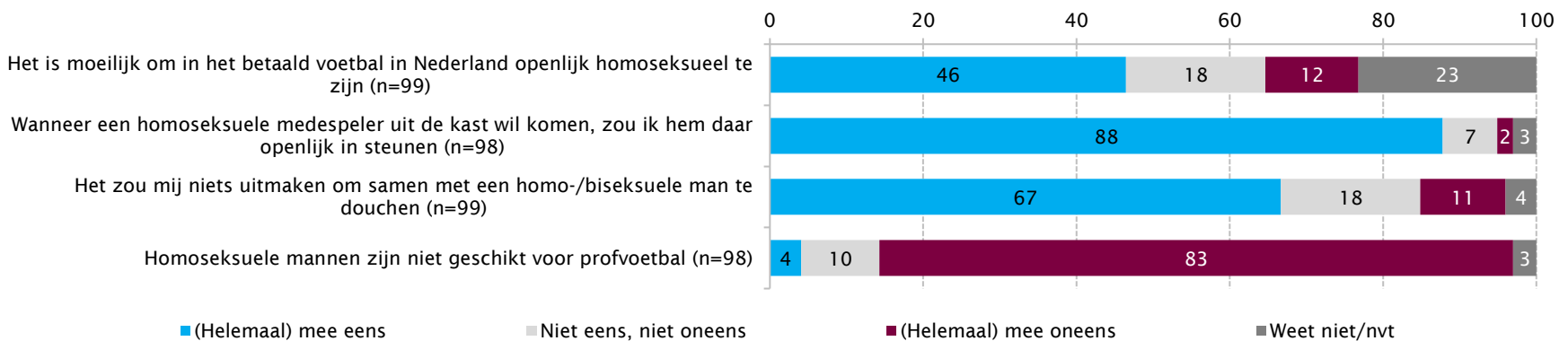
In het algemeen staan individuele profvoetballers niet afwijzend tegenover homoseksuele medespelers (zie figuur 2.4). Twee derde van de profvoetballers zou er geen probleem mee hebben om met een homoseksuele man te douchen. Eén op de tien spelers geeft aan hier wel moeite mee te hebben en twee op de tien zijn neutraal of weten het niet. Slechts enkele profvoetballers (n=4) onderschrijven de stelling dat homomannen niet geschikt zijn voor het profvoetbal; daarnaast is 13 procent neutraal of weet het niet. Negen op de tien spelers stellen dat ze een homoseksuele medespeler openlijk zouden steunen wanneer deze uit de kast wil komen.

De homo-acceptatie is relatief hoog onder hogeropgeleiden, niet-gelovigen en spelers die een homo- of biseksueel persoon kennen in hun persoonlijke omgeving (zie tabel B1.8). Vooral gelovige spelers hebben relatief vaak

moeite met homoseksualiteit. De helft heeft geen er probleem mee om samen met een homoseksuele medespeler te douchen, tegenover acht op de tien niet-gelovige spelers. Daarnaast zou twee derde van de gelovige spelers een homoseksuele medespeler openlijk steunen wanneer deze uit de kast komt, terwijl alle niet-gelovige spelers deze steun zouden geven.

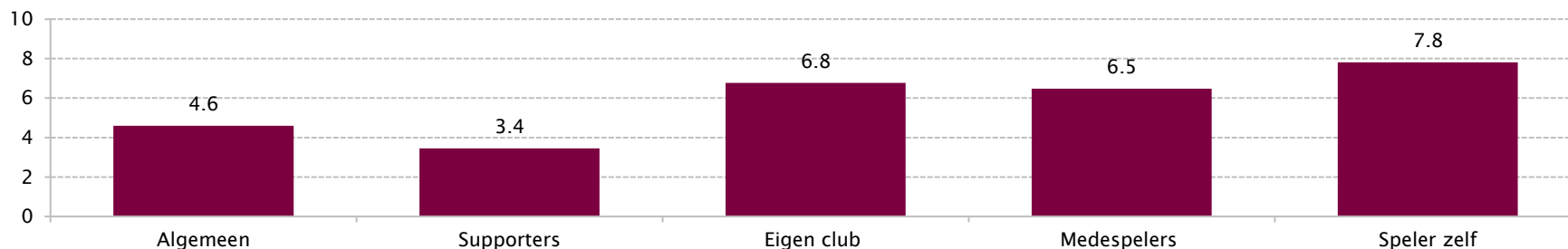
Ondanks de relatief hoge mate van homo-acceptatie denkt slechts één op de tien spelers dat het geen probleem is om openlijk homoseksueel te zijn in het Nederlandse betaald voetbal. Ongeveer de helft van de respondenten, ongeacht sociaal-demografische achtergronden, denkt dat het wel lastig is en vier op de tien zijn neutraal of weten het niet. Opvallend is dat profvoetballers niet veel negatiever zijn dan de eerder bevroegde top hockeyers over hoe lastig het is om uit de kast te komen in het top hockey (42% mee eens; 22% mee oneens).

Figuur 2.4 Mate waarin mannelijke betaaldvoetballers het eens zijn met stellingen over homoseksualiteit in het betaald voetbal (in procenten, n=99/98)

Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (verspreiding via aanvoerders), Mulier Instituut.

Figuur 2.5 Rapportcijfers (op een schaal van 1 tot 10) voor de beoordeling van homo-acceptatie door verschillende partijen in het betaald voetbal volgens mannelijke betaaldvoetbalspelers (gemiddelden, n=92)

Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (verspreiding via aanvoerders), Mulier Instituut.

Beoordeling acceptatie onvoldoende

Zeven op de tien spelers beoordelen de algemene acceptatie van homo- en bisexualiteit in het betaald voetbal met een onvoldoende; het gemiddelde rapportcijfer bedraagt een 4,6 (zie figuur 2.5). Dit is vergelijkbaar met de beoordeling door spelers in 2014, toen gemiddeld een 4,4 werd gegeven (JBF/VVCS, 2014) maar lager dan de algehele acceptatie in het mannentophockey volgens mannelijke hockeyspelers (5,9).

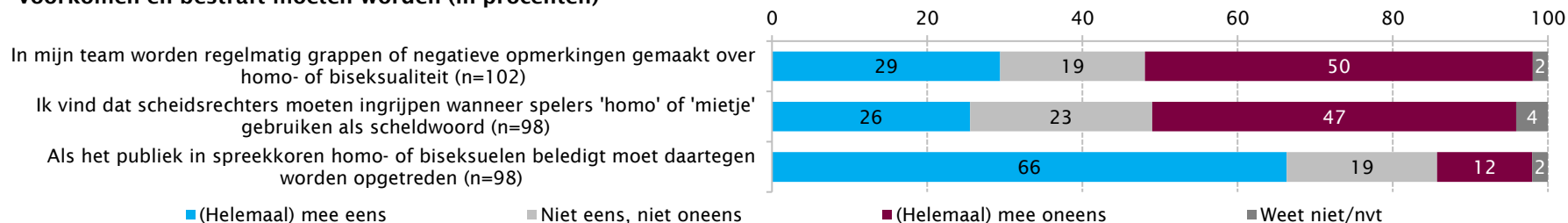
De acceptatie door voetbalsupporters krijgt de laagste beoordeling (3,4; 80% onvoldoende; bij tophockey 5,5). De acceptatie door medespelers (6,5; 30% onvoldoende) en de eigen club (6,8; een kwart onvoldoende) krijgen wel een (ruime) voldoende (vergelijkbaar met de beoordeling binnen het tophockey). Spelers beoordelen de acceptatie door henzelf het hoogste (7,8; 15% onvoldoende). Wederom zijn het vooral spelers met een hoog opleidingsniveau (8,6) en oudere spelers (24+; 8,8) die zichzelf een relatief hoog acceptatieniveau toeschrijven en geven spelers die een geloof aanhangen (7,2) zichzelf een relatief lage score (zie tabel B1.9). Net als tophockeyers geven sommige voetballers aan het lastig te vinden een inschatting te maken, maar zij denken desondanks dat binnen de eigen club weinig weerstand bestaat en ze zoeken de oorzaak voor de relatief geringe homo-acceptatie in het betaald voetbal vooral bij externe factoren.

'De acceptatie voor homoseksualiteit is zeer moeilijk te peilen omdat er nooit binnen een elftal waarin ik heb gespeeld sprake van is geweest. Mocht het wel zo zijn heb ik de overtuiging dat binnen mijn elftal daar enkel steun voor zal zijn'

'Ik denk dat medespelers en staf er geen moeite mee zouden hebben een homo in het team te hebben. De buitenwereld misschien meer.'

2.3 Grappen & sanctioneren

Figuur 2.6 Mate waarin mannelijke betaaldvoetbalspelers het eens zijn met stellingen over de mate waarin homo-negatieve uitingen voorkomen en bestraft moeten worden (in procenten)

Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (verspreiding via aanvoerders), Mulier Instituut.

Draagvlak voor sanctioneren niet eenduidig

Ruim een kwart (29%) van de respondenten geeft aan dat er in hun team regelmatig grappen of negatieve opmerkingen over homo- of bisexualiteit worden gemaakt; volgens de helft is dat juist niet het geval (zie figuur 2.6). Onduidelijk is of dit verschil in perceptie wordt veroorzaakt doordat spelers in andere teams spelen en in bepaalde teams een homovriendelijkere cultuur bestaat waarin het minder gebruikelijk is homonegatieve opmerkingen en/of grappen te maken, terwijl dit in andere teams mogelijk (nog) wel gebruikelijk is. Het is ook mogelijk dat binnen één team verschillende percepties bestaan over homonegatieve opmerkingen en/of grappen. Eenzelfde opmerking kan door de ene speler als homonegatief worden beoordeeld, terwijl een andere speler deze als een onschuldig en daarmee niet negatief grapje ziet.

Anders dan verwacht, omdat mannenvoetbal als een grotere machosport wordt beschouwd dan mannenhockey, onderschreven mannelijke tophockeys juist vaker dat homonegatieve opmerkingen en/of grappen regelmatig voorkomen

(Cremers & Elling, 2020a).

De helft van de respondenten vindt dat een scheidsrechter niet moet optreden wanneer 'homo' of 'mietje' door een speler als scheldwoord wordt gebruikt; een kwart vindt van wel. Daarentegen vinden twee op de drie spelers wel dat opgetreden moet worden wanneer het publiek beledigende spreekkoren over homoseksualiteit scandeert. Net als mannelijke tophockeys zijn betaaldvoetbalspelers veel terughoudender over het bestraffen van homonegatieve uitingen door spelers dan mannelijke teamsportbeoefenaars in de bevolking als geheel (63%). De zelfrapportage over het regelmatig voorkomen van deze opmerkingen is wel vergelijkbaar (28%). Enkele toelichtingen van respondenten over niet hoeven te sanctioneren verwijzen niet zozeer naar een acceptatie van homonegatieve opmerkingen, maar naar de houding die men van een profvoetballer verwacht of het idee dat een ingreep toch weinig effect zal hebben.

'Je kan het toch nooit tegenhouden omdat je domme mensen eenmaal niet kunt opvoeden'

'Je moet als profvoetballer immuun zijn voor de reacties van het publiek vind ik'

Homograppen

Een verklaring voor het relatief geringe draagvlak voor het sanctioneren van spelers is dat het maken van grappen en het gebruik van woorden als ‘homo’ en ‘mietje’ als scheldwoord door spelers niet als fout worden gezien, zo blijkt uit toelichtende antwoorden van spelers.

‘Grappen en negatieve opmerkingen zijn iets totaal verschillends. De ene is als grap en wordt als iets positiefs ingezet de ander is mensen bewust raken.’

‘Binnen het voetbal worden er grappen over gemaakt maar er zijn maar weinig spelers die er echt moeite mee hebben.’

‘Grapjes worden gemaakt maar dat gebeurt wel met respect. Het is dus nooit kwetsend.’

Dat veel homogereleerde opmerkingen en/of grappen door spelers niet als negatief worden beschouwd en zij een potentiële negatieve impact niet (h)erkennen, kan mogelijk mede worden verklaard doordat homograppen en andere homogereleerde opmerkingen en/of grappen niet specifiek gericht zijn tegen openlijk homoseksuele spelers, aangezien die er niet zijn. Dit is anders dan grappen of opmerkingen over huidskleur of afkomst, die veelal wel gericht zijn tegen specifieke spelers. Nagenoeg alle respondenten vinden namelijk dat een scheidsrechter wel moet ingrijpen wanneer spelers grappen maken of het publiek spreekkoren scandeert over huidskleur, etniciteit of geloofsovertuiging (niet in figuur).

‘Grapjes naar homo’s zijn genormaliseerd en zit geen gedachte achter voor mijn gevoel. Op basis van geloof/huidskleur uitschelden moet wel streng tegen opgetreden worden’

Opvallend is dat in bovengenoemde citaat wel het ‘genormaliseerde’ karakter benoemd wordt, maar niet de potentieel kwetsende en uitsluitende werking (vgl. Elling-Machartzki & Smits, 2012).

Grappen en andere uitingen over homoseksualiteit lijken dus vaak als onschuldig te worden beoordeeld en minder als het overschrijden van een morele grens dan uitingen over huidskleur, etniciteit of geloofsovertuiging (Cremers & Elling, 2021). Sommige respondenten benoemen wel dat de aandacht voor het tegengaan van homonegativiteit in het voetbal relatief gering is vergeleken met de aandacht voor en ervaren urgentie van het tegengaan van racisme.

‘Ik denk dat homofobie in de voetbalerij een langere weg te bewandelen heeft dan racisme. Woorden als ‘homo’ en ‘mietje’ kunnen misschien als beledigend worden beschouwd, maar zijn nog te regelmatig gebruikte termen.’

2.4 Belemmeringen & maatregelen

Reacties supporters en machocultuur grootste belemmeringen

De spelers is gevraagd maximaal drie aspecten te uit een voorbenoemde lijst te kiezen die (verdere) acceptatie van homo- of bisexualiteit het meest in de weg staan. Culturele en externe factoren worden het meest genoemd, waarbij spelers de (negatieve) reacties van supporters (52%) en de machocultuur en omgangsvormen in het mannenvoetbal (42%) als belangrijkste belemmeringen zien (zie figuur 2.7). Ook in 2014 benoemden spelers de fans en machocultuur als grootste beïnvloedende factoren (zie tabel B1.6).

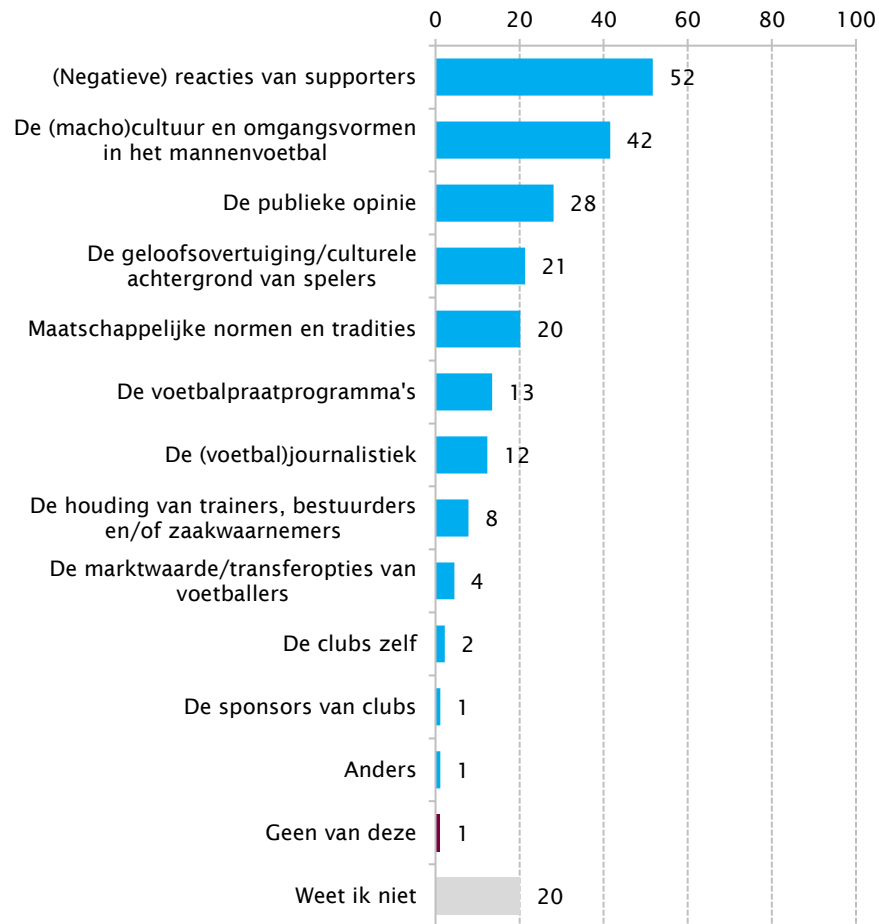
Ook ziet een kwart de publieke opinie (28%) en één op de vijf spelers de geloofsovertuiging/culturele achtergrond van sommige spelers (21%) en de maatschappelijke normen (20%) als belangrijkste belemmerende factoren. Opvallend is dat enkele respondenten in hun toelichting verwijzen naar de verwachte overweldigende (positieve) media-aandacht als belemmering voor het uit de kast komen van een profvoetballer.

De media is het grote probleem door het zo te belichten. Als ik homo was zou ik niet uit de kast komen puur vanwege alle media die er op springt niet de 'onveilige' situatie binnen de club/kleedkamer'

'De media zorgt ervoor dat het voor voetballers moeilijk is om uit de kast te komen. Ze zijn te geforceerd op zoek naar rolmodellen.'

Eveneens opvallend is de geringe rol die spelers de clubs toedichten, waarmee ze deze buiten de (invloedsfeer van) cultuur en omgangsvormen van het voetbal lijken te plaatsen. Slechts één speler denkt dat er geen belemmeringen zijn.

Figuur 2.7 Grootste belemmeringen voor de acceptatie van homoseksualiteit in betaald voetbal volgens mannelijke betaaldvoetballers (maximaal drie; in procenten, n=90)

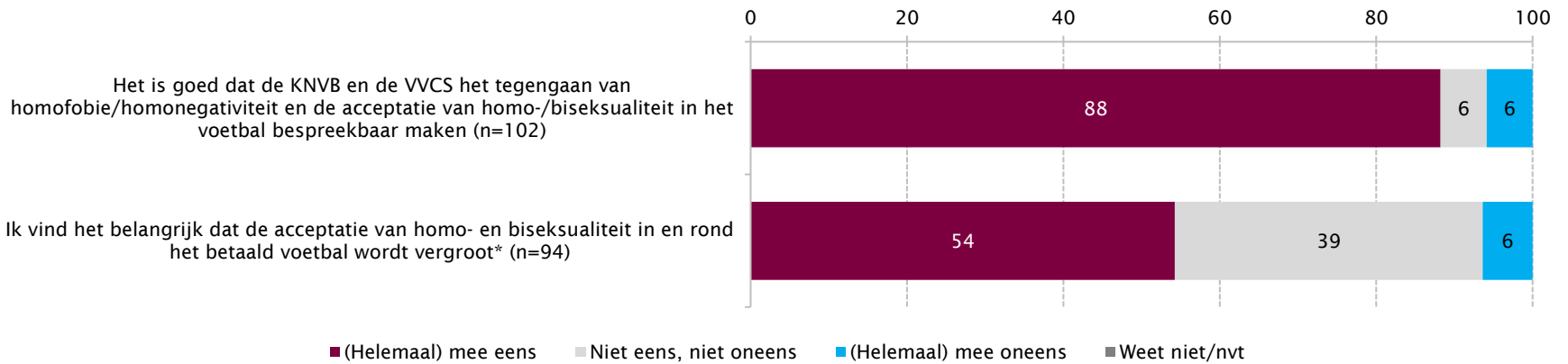
Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (verspreiding via aanvoeders), Mulier Instituut.

Groot draagvlak voor vergroten homo-acceptatie

Negen op de tien mannelijke betaaldvoetbalspelers vinden het goed dat homofobie/-negativiteit en de acceptatie van homo- en bisexualiteit in het voetbal bespreekbaar worden gemaakt door de KNVB en de VVCS (zie figuur 2.8). Onder mannelijke tophockeysers was dit aandeel vergelijkbaar. 6 procent is het niet eens met de inzet op het vergroten van homo-acceptatie; wederom gelovige spelers beduidend vaker (15%) dan niet-gelovigen (2%).

Dat ze het eens zijn met de inzet op het vergroten van homo-acceptatie wil niet zeggen dat ze het persoonlijk belangrijk vinden. Ongeveer de helft van de betaaldvoetbalspelers geeft aan het persoonlijk belangrijk te vinden dat de acceptatie van homoseksualiteit binnen het betaald voetbal wordt vergroot. De groep (gelovige) spelers die het niet belangrijk vindt is even groot als de groep die tegen het nemen van maatregelen is. Er is echter vooral een grotere groep die persoonlijk een neutrale houding aanneemt: ze vinden het prima dat er maatregelen zijn om homoseksualiteit bespreekbaar te maken, maar vinden die niet echt belangrijk.

Figuur 2.8 Mate waarin mannelijke betaaldvoetbalspelers het eens zijn met stellingen over het vergroten van homo-acceptatie binnen het betaald voetbal (in procenten)

Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (*verspreiding via aanvoeders*), Mulier Instituut.
 *In vragenlijst als vraagstelling: ‘Vind je het belangrijk dat de acceptatie van homo- en biseksualiteit in en rond het betaald voetbal wordt vergroot?’

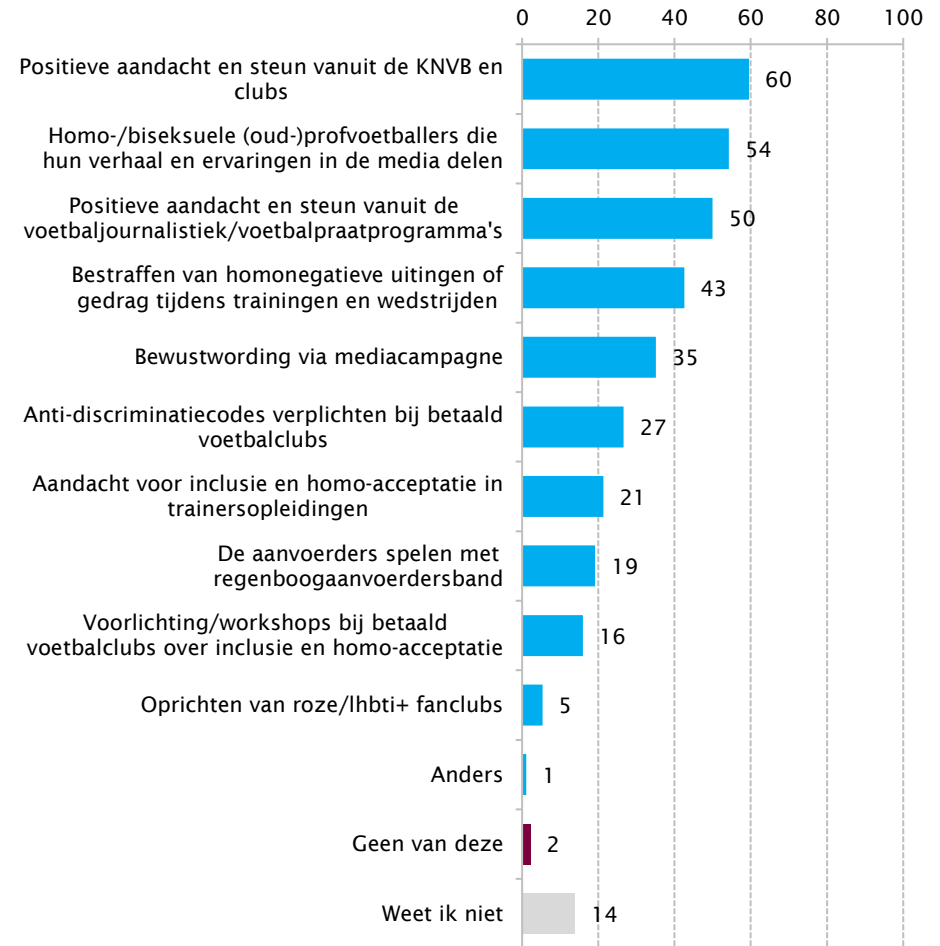
Maatregelen ter bevordering homo-acceptatie

Er is veel steun voor meer algemene en mediagerelateerde maatregelen. Zo zijn zes op de tien spelers van mening dat positieve aandacht en steun vanuit de KNVB en clubs kan bijdragen aan het vergroten van de acceptatie van homo- en biseksualiteit in het betaald voetbal (60%, zie figuur 2.9). Daarnaast denkt de helft dat het delen van verhalen en ervaringen van (oud-)profvoetballers in de media (54%) en positieve aandacht vanuit voetbalmedia in het algemeen (50%) hieraan kunnen bijdragen.

Ruim vier op de tien spelers zijn van mening dat het bestraffen van homonegatieve uitingen tijdens trainingen en wedstrijden kan bijdragen aan de homo-acceptatie in het betaald voetbal. Omdat niet is gespecificeerd of dit spelers en/of publiek betreft, ligt dit aandeel ongeveer in het midden van eerder benoemde resultaten over het draagvlak voor sanctioneren bij homonegatieve uitingen door het publiek (66%) en door spelers (26%).

Wanneer de maatregelen direct betrekking hebben op de eigen club, is het draagvlak beduidend lager. Ongeveer een kwart van de spelers ziet verplichte anti-discriminatiecodes als een goede maatregel (27%), en 16 procent denkt dat voorlichting op de clubs een bijdrage kan leveren. Dit laatste is opmerkelijk, aangezien dit juist een van de manieren is waarop de JBF de homo-acceptatie in het (betaald) voetbal wil vergroten. Slechts enkele spelers denken niet dat maatregelen een bijdrage kunnen leveren (2%) en 14 procent weet het niet.

Figuur 2.9 Maatregelen die bijdragen aan homo-acceptatie in het betaald voetbal volgens mannelijke betaaldvoetballers (meerdere antwoorden mogelijk; in procenten, n=94)

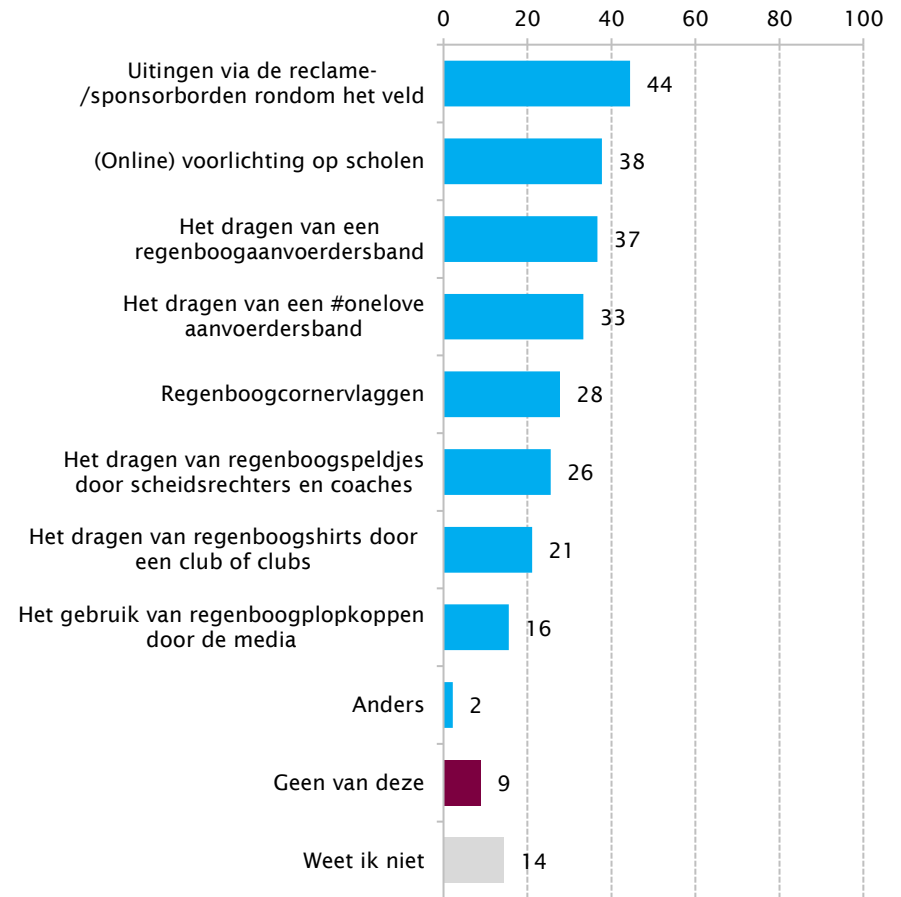
Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (verspreiding via aanvoerders), Mulier Instituut.

#AlltogetherChallenge

De spelers is gevraagd welke van de uitgevoerde acties tijdens het #AlltogetherChallenge-weekend 2020 zij zouden aanbevelen in de volgende editie. Ongeveer drie kwart van de spelers zou ten minste één van de acties aanbevelen voor de volgende editie; één op de tien zou geen enkele van de acties aanbevelen (zie figuur 2.11).

Het meeste draagvlak bestaat voor de uitingen via de reclame-/sponsorborden rondom het veld (44 procent), gevolgd door (online) voorlichting op scholen (38 procent) en het dragen van een regenboogaanvoedersband (37 procent).

Figuur 2.11 Maatregelen uit de #AlltogetherChallenge 2020 die voor de volgende editie worden aanbevolen door mannelijke betaaldvoetballers (meerdere antwoorden mogelijk; in procenten, n=90)

Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (verspreiding via aanvoeders), Mulier Instituut.

3. Conclusie & aanbevelingen

In dit laatste hoofdstuk formuleren we enkele conclusies van de uitkomsten van het online vragenlijstonderzoek naar homo-acceptatie onder 118 betaaldvoetbalspelers.

Veel draagvlak voor maatregelen versterking homo-acceptatie

Onder mannelijke betaaldvoetbalspelers in Nederland bestaat veel draagvlak voor het bespreekbaar maken van homonegativiteit en maatregelen gericht op het (verder) vergroten van homo-acceptatie. De respondenten onderschrijven vooral het belang van maatregelen gericht op het tegengaan van negatieve reacties door supporters en de machocultuur in het betaald voetbal. Spelers onderkennen dat het lastig is om openlijk homoseksueel te zijn in het betaald mannenvoetbal en kennen geen homo-/biseksuele medespelers en nauwelijks staffleden met een homo-/biseksuele voorkeur. Profvoetballers geven - net als in 2014 - een duidelijke onvoldoende aan de algemene homo-acceptatie (4,6) en die onder supporters (3,4).

Hoge zelfperceptie homo-acceptatie onder spelers

De meeste spelers geven aan persoonlijk weinig moeite te hebben met homoseksualiteit en homoseksuele medespelers. Ze geven zichzelf gemiddeld een 7,8 voor homo-acceptatie, en ook medespelers (6,5) en de club (6,8) krijgen een voldoende. Vooral gelovige spelers (veelal met een migratieachtergrond) staan negatiever tegenover homoseksuele (mede)spelers en het belang van maatregelen om homo-acceptatie in het betaald voetbal te verbeteren.

Onschuldige homograppen?

Hoewel de machocultuur over het algemeen als een belangrijke belemmering wordt gesignaleerd, benoemt een minderheid dat het maken van homograppen en/of negatieve opmerkingen op structurele wijze voorkomt in hun team. Bovendien worden dergelijke grappen door veel spelers als onschuldig onderdeel van de voetbalcultuur beschouwd en niet als een negatieve uiting jegens homo- of biseksuele mannen, zoals ook profvoetballer Bram van Polen onlangs in een interview toelichtte (Schouten, 2020). Er bestaat dan ook relatief weinig draagvlak onder spelers voor het sanctioneren van spelers wanneer zij het woord 'homo' als scheldwoord gebruiken tijdens wedstrijden of trainingen, terwijl een meerderheid wel vindt dat moet worden ingegrepen wanneer supporters homonegatieve

spreekkoren scanderen, al blijft onduidelijk wie dan zou moeten optreden. Spelers zijn coulanter ten opzichte van homonegatieve opmerkingen en/of grappen (door zowel spelers als supporters), vergeleken met een *zero tolerance*-houding tegenover negatieve opmerkingen en/of grappen over huidskleur, etniciteit of geloofsovertuiging.

Beperkte verschillen met amateurvoetballers en tophockeysers

In hun zelfbenoemde homo-acceptatie, de ervaren prevalentie van homonegativiteit en de weerstand tegen het sanctioneren van homograppen verschillen profvoetballers niet veel van amateurvoetballers en tophockeysers, ondanks verschillen in context (de rol van fans) en sociaal-demografische kenmerken (opleidingsniveau). Profvoetballers staan niet sterker afwijzend tegenover homoseksualiteit en zijn in dezelfde (geringe) mate sensitief in het (h)erkennen van homonegativiteit en de rol van spelers en clubs in veranderingen naar een meer homo-inclusieve omgangscultuur.

Tot slot

Vanuit de Alliantie Gelijkspelen is het afgelopen decennium, in samenwerking tussen de JBF, de KNVB en de VVCS, toenemende aandacht geweest voor homo-acceptatie in het (betaald) voetbal, onder meer door campagnes (All Together Challenge), gesprekken en workshops bij (prof)clubs. Op basis van de resultaten kan men zich afvragen wat de impact hiervan is geweest en hoe het kan dat in een homotolerant land als Nederland geen enkele (openlijk) homoseksuele mannelijke betaaldvoetbalspeler actief is. Is het taboe op homoseksualiteit in het betaald voetbal niet vooral een gepercipieerde angst van homomannen zelf, zoals onder meer verwoord door voetbalanalist Johan Derksen?

We concluderen dat er een paradox bestaat tussen een (toegenomen) positieve attitude tegenover een meer 'inclusieve mannelijkheid' (Magrath et al., 2020) in het profvoetbal en de ongewijzigde negatieve beoordeling van de algemene homo-acceptatie. En een tweede paradox tussen de erkenning van de 'machocultuur' als een belangrijke belemmerende factor en de gelijktijdige ontkenning van de rol van spelers en clubs daarin, mede tot uiting komend in weerstand tegen strenger optreden tegen negatieve homogerelateerde opmerkingen en/of grappen door spelers.

De resultaten suggereren dat het voor homoseksuele mannen goed mogelijk moet zijn om als profvoetballer uit de kast te komen als het gaat om de acceptatie en ondersteuning door medespelers. De breed gedeelde aanname dat homofobie dan wel homonegativiteit nog sterk aanwezig is in het Nederlandse (betaald) voetbal, lijkt op basis van dit onderzoek in ieder geval te moeten worden afgezwakt.

Spelers zien in de potentieel negatieve reacties van supporters de belangrijkste oorzaak van de geringe 'veiligheid' voor openlijk homoseksuele spelers en spreken zich in meerderheid uit voor sanctionering van homonegatieve spreekkoren. Hoewel in Nederland geen onderzoek gedaan is onder supporters, verwachten wij ook onder deze groep een relatief hoge mate van homo-acceptatie (vgl. Cashmore & Cleland, 2012), net als onder de bevolking in het algemeen en de profvoetballers zelf. Niettemin zullen openlijk homoseksuele spelers ongetwijfeld vaker expliciet mikpunt worden van flauwe homograppen en uitdagende en negatieve bejegeningen door fans. Maar ook de verwachte overweldigende media-aandacht die een speler die uit de kast komt ten deel zal vallen en de bijbehorende verwachtingen als rolmodel voor andere homoseksuele mannen, zullen waarschijnlijk eerder als extra last dan als ondersteunend worden ervaren.

Afgezien van de ontegenzeggelijk grote invloed van supporters en 'het publiek' blijft de vraag hoe inclusief het voetbalklimaat is voor homo- en biseksuele spelers en welke rol spelers en clubs hierin zelf hebben. Ook onder mannelijke tophockeyers en amateurvoetballers, met veel geringere invloeden van fans, bestaat een omgangscultuur die minder inclusief is voor homomannen (Cremers & Elling, 2020; Hoeijmakers & Elling, 2018). De veelal 'niet kwetsend bedoelde' grappen en negatieve opmerkingen over homoseksualiteit van mede-/tegenspelers zijn vaak genormaliseerde diskwalificaties van mannelijkheid en/of sportieve prestaties (MacDonald, 2018; Smits et al., 2021). Dit leren kinderen vaak al op het schoolplein en op trapveldjes. Dergelijke 'macho'-omgangsculturen waarbij homoseksualiteit als antithese van voetbalvaardigheid en mannelijkheid geldt, stimuleren jongens met homo-/biseksuele gevoelens niet om te gaan voetballen en getalenteerde homo-/biseksuele voetballers niet om te blijven voetballen, laat staan om als gearriveerd profspeler uit de kast te komen.

Clubs, trainers en voetballers zelf, van amateur- tot profniveau, spelen een rol in de bestendiging van de heersende culturen van symbolische uitsluiting van homomannen en in de mogelijkheden om deze cultuur te veranderen en toegankelijker te maken. Want hoewel een grapje uiting kan zijn van acceptatie, zal iemand zich eerst geaccepteerd moeten voelen voor hij deze grapjes als dusdanig zal ervaren. De geringe onderkenning van dit mechanisme onder profspelers maakt dat we aanbevelen om hierover meer in gesprek te gaan. Niet alleen onder profvoetballers zelf, maar ook onder talenten, trainers en bestuurders op alle niveaus in het amateur- en betaald voetbal. Naast de reeds uitgevoerde acties vanuit de Alliantie Gelijkspele bieden de geplande scholingsactiviteiten op alle voetbalniveau's vanuit het actieplan tegen racisme en discriminatie 'Ons voetbal is van iedereen' hiervoor concrete aangrijpingspunten.

Om de paradoxale mechanismen van een toenemend draagvlak voor inclusie en het tegengaan van uitsluiting naar seksuele voorkeur aan de ene kant en een voortdurend relatief 'onveilig' voetbalklimaat voor homomannen aan de andere kant nog beter te begrijpen is vervolgonderzoek gewenst. Naast voortgaande monitoring onder spelers en bestuurders op verschillende speelniveaus pleiten we voor aanvullend onderzoek onder trainers en fans en voor verdiepend, participatief onderzoek op team- en clubniveau.

Referentielijst

- Cashmore, E. & Cleland, J. (2012). Fans, homophobia and masculinities in association football: Evidence of a more inclusive environment. *The British journal of sociology*, 63(2), 370-387.
- Cremers, R. & Elling, A. (2020a). *LHBTI in de breedtesport (2020). Samenhang acceptie en het wel of niet kennen LHBTI-persoon (factsheet 2020/47)*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Cremers, R. & Elling, A. (2020b). *Homo-acceptatie in het mannentophockey. Homoseksualiteit geen probleem, maar homograppen ook normaal (factsheet 2020/17)*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Cremers, R. & Elling, A. (2021, in wording). Publicatie over profvoetballers over racisme in het profvoetbal.
- Dopheide, M., Elling, A. & Balk, L. (2020) *Topsporters over de integriteit in de Nederlandse topsport*. Factsheet 2020/4. Utrecht: Mulier Instituut.
- Elling, A., Cremers, R. & Hoeijmakers, R. (2020). 'Grappig bedoelde opmerkingen die benadrukken dat ik als homo toch minder ben.' *Sportgedrag en ervaren acceptatie van homo- en biseksuele mannen en vrouwen*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Elling-Machartzki, A. & Smits, F. (2012). Samen douchen geen probleem? Reproductie en uitdaging van homonegativiteit in de sport. *Tijdschrift voor Seksuologie*, 36(4), 259-270.
- Hoeijmakers, R. & Elling, A. (2018). *Seksuele diversiteit in de breedtesport: de acceptatie van LHBTI in de sportvereniging*. Utrecht: Mulier Instituut.
- John Blankenstein Foundation/Vereniging van Contractspelers (2014). *Enquête voetbal en homo-acceptatie [dataset]*. JBF/VVCS.
- Kaufman, T.M.L., Baams, L. & Dubas, J.S. (2017). Microaggressions and depressive symptoms in sexual minority youth: The roles of rumination and social support. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 4(2), 184-192.
- Kuyper, L. (2017). *LHBT-monitor 2016. Opvattingen over en ervaringen van lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender personen*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- MacDonald, M. (2018). Insert name of openly gay hockey player here: Attitudes towards homosexuality among Canadian male major midget AAA ice hockey players. *Sociology of Sport Journal*, 35(4), 347-357.
- Magrath, R., Cleland, J. & Anderson, E. (red.). (2020) *The Palgrave handbook of masculinity and sport*. Londen: Palgrave Macmillan.
- Makinde, O. (2021) *Investigation of positional segregation in Dutch football caused by racial bias on black ethnic minorities [Internship report]*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Nadal, K.L., Whitman, C.N., Davis, L.S., Erazo, T. & Davidoff, K.C. (2016). Microaggressions toward Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer, and Genderqueer people: A review of the literature. *The Journal of Sex Research*, 53(4-5), 488-508.

Schouten, P. (2020, 10 december). *Aanvoerder Bram van Polen: "PEC Zwolle dé ultieme plek om uit de kast te komen"*. Gaykrant. Geraadpleegd via <https://www.gaykrant.nl/2020/12/10/aanvoerder-bram-van-polen-pec-zwolle-de-ultieme-plek-om-uit-de-kast-te-komen/>

Smits, F., Knoppers, A. & Elling-Machartzki, A. (2021). 'Everything is said with a smile': Homonegative speech acts in sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 56(3): 343-360.

Transfermarkt.nl (2021a). *Eredivisie*. Geraadpleegd via <https://www.transfermarkt.nl/eredivisie/startseite/wettbewerb/NL1>

Transfermarkt.nl (2021b). *Keuken Kampioen Divisie*. Geraadpleegd via <https://www.transfermarkt.nl/Keuken-Kampioen-Divisie/startseite/wettbewerb/NL2>

Bijlage

Tabellen vragenlijsten 2014 (JBF/VVCS) en 2021

Tabellen vragenlijst profvoetballers 2014 (JBF/VVCS)

Tabel B1.1 Respondentenprofiel (in procenten, n=399)

	Totaal in procenten
Competitie	
Eredivisie	38
KKD	62
Leeftijd	
<24 jaar	60
24-30 jaar	34
>30 jaar	6
Gelovig	
Ja	35
Nee	61
Weet niet	4
Etniciteit	
Nederlands	82
Overig	18
Opleidingsniveau	
Laag	9
Middelbaar	63
Hoog	28

Bron: Vragenlijst homo-acceptatie in betaald voetbal JBF/VVCS 2014 (via aanvoerders onder mannelijke profvoetballers in Nederland), bewerking Mulier Instituut.

Tabel B1.2 Percentage mannelijke betaaldvoetballers die andere homo- of biseksuele man(nen) kennen, naar sociale context (in procenten, n=399)

	Wel	Niet
Familie-, vrienden- en/of kennissenkring	32	68
Collegavoetballers	96	4

Bron: Vragenlijst homo-acceptatie in betaald voetbal JBF/VVCS 2014 (via *aanvoerders onder mannelijke profvoetballers in Nederland*), bewerking Mulier Instituut.

Tabel B1.3 'Is het moeilijk voor een homo om in het Nederlands betaald voetbal uit de kast te komen?' Volgens mannelijke betaaldvoetballers (in procenten, n=399)

Moeilijk	81
Nee	11
Geen enkele moeite	7

Bron: Vragenlijst homo-acceptatie in betaald voetbal JBF/VVCS 2014 (via *aanvoerders onder mannelijke profvoetballers in Nederland*), bewerking Mulier Instituut.

Tabel B1.4 Mate waarin mannelijke betaaldvoetballers het eens zijn met de stellingen over homo-acceptatie in het betaald voetbal (in procenten, n=399)

	Mee eens	Niet mee eens/ niet mee oneens	Mee oneens
In het Nederlands betaald voetbal is geen plek voor homo's	16	27	48
In het Nederlands betaald voetbal is geen plek voor mensen die homo-voetballers uitschelden	64	29	7

Bron: Vragenlijst homo-acceptatie in betaald voetbal JBF/VVCS 2014 (via *aanvoerders onder mannelijke profvoetballers in Nederland*), bewerking Mulier Instituut.

Tabel B1.5 'Hoe zou je je voelen wanneer een van jouw collega's bekend zou maken dat hij homo is?' volgens mannelijke betaaldvoetbalspelers (in procenten, n=399)

Zeer ongemakkelijk	9
Soms ongemakkelijk	20
Dat maakt me niets uit	50
Dat is vanzelfsprekend	2
Prima, iedereen is anders	21

Bron: Vragenlijst homo-acceptatie in betaald voetbal JBF/VVCS 2014 (via *aanvoerders onder mannelijke profvoetballers in Nederland*), bewerking Mulier Instituut.

Tabel B1.6 Grootste belemmeringen voor de acceptatie van homoseksualiteit in betaald voetbal volgens mannelijke betaaldvoetbalspelers (in procenten, n=399)

Het gedrag van fans	58
De machocultuur in het voetbal	49
Aandacht landelijke media	32
Geloofsovertuiging van sommige spelers	17
Mogelijk verlies van marktwaarde	8
De sponsorbelangen van clubs	3
Iets anders	1

Bron: Vragenlijst homo-acceptatie in betaald voetbal JBF/VVCS 2014 (via *aanvoerders onder mannelijke profvoetballers in Nederland*), bewerking Mulier Instituut.

Tabellen vragenlijst profvoetballers 2021

Tabel B1.7 Mate waarin mannelijke betaaldvoetbalspelers een of meerdere homo- of biseksuele mannen in hun privéomgeving kennen, uitgesplitst naar opleidingsniveau, etniciteit, geloofsovertuiging en leeftijd (in procenten, n=86)

	Ja	Nee	Wil niet zeggen
Opleidingsniveau			
Laag en middelbaar	51	48	2
Hoog	63	38	-
Anders	100	-	-
Etniciteit			
Nederlands	60	40	-
Anders	46	54	-
Wil niet zeggen	33	33	33
Geloofsovertuiging			
Niet gelovig	62	38	-
Gelovig	38	62	-
Wil niet zeggen	40	40	20
Leeftijd			
≤23	47	53	-
>23	69	31	-
Wil niet zeggen	50	-	50

Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (*verspreiding via aanvoeders*), Mulier Instituut.

Tabel B1.8 Mate waarin mannelijke betaaldvoetballers het eens zijn met de stelling ‘Het zou mij niets uitmaken om samen met een homo-/biseksuele man te douchen’, uitgesplitst naar opleidingsniveau, etniciteit, geloofsovertuiging, leeftijd en het kennen van homo-/biseksuele personen in privéomgeving (in procenten, n=86)

		(Helemaal) oneens	Niet eens/ niet oneens	(Helemaal) eens	Weet niet/n.v.t.
Totaal		70	16	10	3
Opleidingsniveau	Laag en middelbaar	13	20	62	5
	Hoog	4	8	88	-
Etniciteit	Nederlands	7	18	72	4
	Anders	12	15	69	4
Gelovig	Niet	5	15	78	2
	Wel	24	19	48	10
Leeftijd	<24	13	20	62	5
	≥24	3	10	86	-
Kennen homo- of biseksueel persoon in privé sfeer	Wel	4	13	81	2
	Niet	18	21	55	5

Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (*verspreiding via aanvoerders*), Mulier Instituut.

Tabel B1.9 Rapportcijfers (op een schaal van 1 tot 10) voor de zelfbeoordeling van homo-acceptatie in het betaald voetbal door mannelijke betaaldvoetballers, uitgesplitst naar opleidingsniveau, etniciteit, geloofsovertuiging, leeftijd en het kennen van homo-/biseksuele personen in privéomgeving (gemiddeld, n=86)

Totaal		7.9
Opleidingsniveau	Laag en middelbaar	7.6
	Hoog	8.6
Etniciteit	Nederlands	8.1
	Anders	7.6
Gelovig	Niet	8.2
	Wel	7.2
Leeftijd	< 24	7.6
	≥ 24	8.4
Kennen homo- of biseksueel persoon in privé sfeer	Wel	8.6
	Niet	6.9

Bron: Online vragenlijst inclusie en discriminatie onder mannelijke profvoetballers in Nederland 2021 (*verspreiding via aanvoerders*), Mulier Instituut.

www.mulierinstituut.nl
[@mulierinstituut](https://twitter.com/mulierinstituut)

mulier instituut